

תפילה (17)

מודה אני לפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי וכו'
מודה אני לפניך ה' אלוקי

שְׁנָה היא אחד מששים ממיתה, הקב"ה לבדו הוא מחזיר נשמות לפגרים מתים. בלילה היינו כולם מתים. רואים לפעמים אנשים שישנים בלילה בפישוט ידים ורגלים ממש, כאילו הם הולכים לעקידה, צוארם פשוט לשחיטה... יש מי ששנתו עמוקה, ממש כמת. עוברים לידו גנבים, זכובים נוחתים לו לאוזן, ג'וק ליד האף, ושום דבר לא מעיר אותו. יש שנופלים מהמיטה, יש שרגליהם ברצפה, הראש למטה, והם אינם מרגישים כלום. כשהסתכלנו עליהם בלילה, היה נראה: זהו זה, הם לא קמים יותר והמתים הללו קמו בבוקר בתחית המתים. מישהו סיפר לי שבכל בוקר יש לו שבעה סוגי השכמות: שעון עם פעמון, של השעון ביפו, שעון נודניק, שְׁרוּת יְקִיצָה, רדיו, טייפ עם דיסק, מתהפך אבל הוא לא מתעורר בסוף, הקב"ה מחזיר לו את הנשמה ואומר, מותק תתעורר! לא כולם זוכים לקום בבוקר. אצלנו זה כל כך טבעי לקום. אדם הולך לישון ואומר לאשתו: אל תשכחי להכין מחר 'שניצל', יש לו כבר תפריט, אבל מי ניבא לו שהוא יקום מחר? מי אמר לו שאשתו לא תאלץ לאכול מחר עדשים וביצה לסעודת הבראה? איך הוא קובע את המחר? איך הוא מרגיש שכל העולם כולו שלו? אתה לא יודע מה איתך בהווה, וכבר מתכנן את העתיד.

ספר "עבודת שכלב"

עבודה ההכנה לרגע המיתה

ואתה עתיד ליטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבוא

אתה, הקב"ה תיקח ממני את אותה נשמה. כל אדם עתיד למות היום מן הימים. אינני מכיר אדם בן שלוש מאות שנה, כל אחד מאתנו יעבור בסופו של דבר את רגע המיתה. זהו רגע עצום, וחבל מאוד שבני תורה אינם מכינים את עצמם כראוי לקראת רגע זה, רבותינו היו מכינים את עצמם לכך. יהודים היו מכינים את עצמם לרגע המיתה. כל דבר צריך הכנה, חבל להפסיד רגע זה. ישנם דברים רבים שניתן לעשות ברגע זה, אבל הדבר העצום ביותר הוא: למסור את הנשמה להקב"ה! אם אדם מוסר להשי"ת את נשמתו, זהו הבטחון הטוב ביותר שהשי"ת יחזירנה לו. אין לך דבר שמביא את האדם לידי תחיית המתים, כמו הפקדת הנשמה בידי יתברך. כשם שאדם שהולך לישון בלילה ואומר 'בידך אפקיד רוחי', יוכל להיות סמוך ובטוח שגם בבוקר יזכה לומר 'מודה אני לפניך'. כשאדם נמצא ברגע הזה, הוא מתחיל לערוך לעצמו את חשבון נפשו וכך הוא מגלה

שהוא עדיין לא יודע כלום. לא ברכות ולא שבת, לא עירובין ולא פסחים... עבודה זו מאוד מפחידה אותו, כי הוא יודע שעוד מעט תהיה לו בחינה. מלבד זאת יודע לו גם שהוא עדיין לא התחיל לקיים מצוות כראוי, ועוד כהנה וכהנה, מתוך כךמתעורר בו רצון עז לחיות! אבל דוקא ברגע זה יכול אדם לומר: ריבוננו של עולם, אני מוסר את עצמי לרצונך, אבל דבר אחד אני מבקש, אני רוצה להיות אצלך, למסור את עצמי להשי"ת! לנסות עד כמה שאפשר ברגעים האלו, למסור את נפשו בטהרה, להתוודות וכו'. העיקר הוא: "בידך אפקיד רוחי", לדעת שאתה הולך ומוסר את עצמך בידי השי"ת, שלטובתו ולמתיקותו אין סוף. "ואתה עתיד ליטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבוא", זהו כביכול ה'ביטוח' שאכן תקבל את נשמתך בחזרה. אם הקב"ה נצרך לקחת את הנשמה ממך, כביכול הוא אינו מחוייב להחזירה. אבל אתה אם אתה נתת לו אותה, עליו להחזירה. והנה פשט כזה אין אפשרות לאומרו מעצמנו, אך כך מבואר בקדמונים, ולפי זה המשך הברכה הוא כך: "ואתה עתיד ליטלה ממני", זוהי הנתינה פירוש: אדם נותן את עצמו להקב"ה, ואז "ולהחזירה בי לעתיד לבוא" יקבלנה בחזרה.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "נפש שמשון סידור התפילה"

ואתה משמרה בקרבי

לא בכדי הוזכרו כאן כמה וכמה פעולות שעשה הקב"ה ביצירת הנשמה: "בראתה" "יצרתה" "נפחתה" "משמרה". בוודאי התיאורים אלו רומזים על דרגות ומעלות נכבדות. מהו איפוא "ואתה משמרה בקרבי"? הגוף והנפש הם שני קצוות מנוגדים וסותרים זה את זה. הגוף עפר הוא, מן הדרגה הנחותה והשפלה שב'דומם', ואילו הנפש, חלק אלוק ממעל, זכה בתכלית. ואם כן כיצד יתכן לזווגם יחדיו, בכפיפה אחת ובדביקות אחת. אין זאת אלא שהדבר נעשה על ידי החכמה העליונה של הבורא יתברך שמו, הכל יכול וכוללם יחד. זהו ענין מעלת השי"ת "ואתה משמרה בקרבי", הקב"ה בכוחו ובחכמתו העליונה זיווג את הגוף והנפש והפקידם באדם. ומכיון שאלו שני כוחות מנוגדים בתכלית, הקב"ה מוסיף ושומר בקרבו של אדם את נשמתו לבל תיפרד ממנו. ושמירה זו היא תמידית ובלתי פוסקת, למן רגע לידתו של האדם ועד ליום מותו, שאז שבה הנשמה ונפרדת מן הגוף.

וזה שרמז שלמה בחכמתו (משלי כב. יח): "כי נעים תשמרם בבטןך", כי על דרך זו היא עבודת האדם, לקדש בטנו וגופו שיתאחד ויזדווג עם החכמה, התורה והמצוות, עד שגופו יהא 'שומר' על דברי התורה

שבקרבו. וכעין שאמרו חז"ל (כתובות קד. תוס' ד"ה לא): אומרים לו לאדם, עד שאתה מבקש רחמים שיכנסו דברי תורה בתוך מעיך, התפלל שלא יכנסו מעדנים בתוך מעיך.

רב רובין זצ"ל בספר "טללי אורות על סדר התפילה"

ואתה משמרה בקרבי

אין מקום של הנשמה כאן בעולם, כי הרי חוצבה היא ממקור העליון, בהיותה בגוף, נתונה הנשמה במאסר וכלואה בבית חומר בעל כרחיה. לכן, בקלות יכולה היא לברוח מבית כלאה, בהיותה משתוקקת תמיד למקומה האמיתי. לולי אשר גבוה מעל גבוה שומרה ועוזרה לבל תפרח ותצא מן הגוף. זהו שאומרים: **"ואתה משמרה בקרבי"**.
סידור "יעב"ץ"

ואתה משמרה בקרבי

לא כמידת הקב"ה מידת בשר ודם. מידת בשר ודם, אף בדבר היקר לו מאוד, שילדו ויצרו, אף על פי כן במשך הזמן ולנוכח נסיבות החיים יעזבהו וירחק ממנו ויסיר מעצמו עול דאגתו ושמירתו. וכנאמר (בראשית ב. כד): **"על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו"**. וכן נאמר (תהלים כז. י) **"כי אבי ואמי עזבוני"**. וכל שכן בקונה או מקבל מתנה והלך למרחוק לשנים רבות, שאין דאגתו מוטלת על המוכר והנותן, וכרבות הימים והשנים כן יגדל המרחק ותרבה השכחה. אבל מידת הקב"ה אינו כן, אלא ברא את האדם ונפח באפו נשמה טהורה מן העליונים חלקה אלוק ממעל, והוא יתברך משמרה בקרבו כל העת. כאמור (ישעיה מזה. ה): **"כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם ורקע הארץ וצאצאיה נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה"**. ובכל לילה כל ימי חלדו מפקיד נשמתו ביד הקב"ה, והוא יתברך אינו גובה מן האדם בחובתו וחטאיו, אלא מחזירה בקרבו רעננה וחדשה מעייפותה, כנאמר (תהלים לא. ו): **"בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' א-ל אמת"**.

רב שאול רובין בספרו "ציוני דרך"

ואתה עתיד ליטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבא

בפשטות הכוונה היא **"ואתה עתיד ליטלה ממני"** ביום המיתה, **"ולהחזירה בי לעתיד לבא"**, בתחיית המתים. אולם לכאורה קשה לפרש כן, שהלא כבר אמרו חז"ל (ברכות ס). : אסור לו לאדם שיפתח פיו לשטן, והיאך מזכיר כבר עכשיו את מיתתו, וכמובא בגמרא שם, שהנכנס לבית המרחץ אל יאמר: ואם יארע בי דבר קלקלה ועון, תהיה מיתתי כפרתי לכל עוונותי. ועוד, אם נפרש שהכוונה ליום המיתה, איזה מקום יש לשבח ולהודות על כך. אלא נראה לפרש: **"ואתה עתיד ליטלה ממני"**, כלילה הבא, **"ולהחזירה בי לעתיד לבא"**, בבוקר שלאחריו, ולשון **"לעתיד לבא"** הוא לשון הגמרא (ערובין צד). : אם מותרין לאותו שבת, מותרין לעתיד לבא, היינו מכאן ולהבא.

רב רובין זצ"ל בספר "טללי אורות על סדר התפילה"

הלכה: ברכת המזון

האוכל לחם ושבע, מתחייב בברכת המזון מן התורה שנאמר **"ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך"**. חיוב ברכת המזון מן התורה הוא דווקא כשאוכל כדי שביעה, ושיעור נמדד לפי אכילתו ושביעתו של כל אדם. וחכמים תיקנו לברך ברכת המזון אף על כזית לחם. אך אם אכל פחות מכזית, אינו חייב לברך ברכת המזון ואף לא בברכה אחרונה אחרת. ואין מברכים ברכת המזון אלא אם אכל כזית בכדי אכילת פרס. נשים חייבות בברכת המזון, אך ספק אם הן חייבות מן התורה, כיון שזוהי מצוה שאינה תלויה בזמן, או שהיבות רק מדרבנן כיון שאומרים בברכת המזון על הארץ הטובה, ולנשים אין חלק בארץ, וכן אין להם ברית ותורה המוזכרים בברכת המזון.

ספר "שערי הברכה"

פתגם: רוב הכתמים שאתה רואה, צמודים למשקפיים שלך.

ספר "שמחלה"

חקירה: בורר בשבת, גדר התערובת

שלושה צדדים: שהפרטים יגעו זה בזה, או שיהיו בכלי אחד, או שיהיו מונחים זה על זה (מנוחת עמי 36 דן לגבי כל אחד המצדדים הללו)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: מקום יאה

יהודי נקלע לבית הכנסת, שבו מוכרים מקומות ישיבה במזרח לכל המרבה במחיר, מבלי לבדוק בטיבו של הקונה. הציץ וראה ליד כותל המזרח יושב אחד מבעלי העגלה שבעיר. שאל את אחד המתפללים: מה לבעל עגלה ולכותל המזרח? השיב הלה: אין תימה, המזרח מלא סוסים ונחוץ שם בעלי עגלה.

ספר "חזק וחלק" חלק ג' (דף נד)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה גיזות בת אליו, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, פייגא אולגה בת ברנה זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת. נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

